

Svenska Vallföreningen i Belgien – del II

EGF (European Grassland Federation) anordnade ett symposium i Gent, Belgien den 3–7 september 2007. Flera av Svenska Vallföreningens medlemmar deltog i symposiet och efterföljande studieresa. Här kommer den andra delen av reseberättelsen från Belgien. Den första delen av reseberättelsen finns i Svenska Vallbrev nr 6/2007.

Besök bland svarta Holstein

Under symposiet ordnades en halv dags studieresa till olika gårdar. En av turerna gick till poldrarna i västra Flandern. Där besökte vi bland annat Geert och Ingrid Mazereel-Van Neste. På gården hade de 50 svarta Holsteinkor. Det var en avelsbesättning som sålde en del livdjur och därför födde man upp alla kvigor. Rekryteringen låg på 25 % och mjölkavkastningen på 10 400 kg/ko.

Hos familjen Mazereel-Van Neste bestod växtodlingen av 22 ha vall till bete och slätter, 5 ha enbart bete samt 9 ha majs. Betesvallarna slogs tre gånger per säsong och korna fick nytt bete även om de inte ätit rent på betet. Som exempel berättade han om årets skördar på det betet vi var ute på; 1:a skörd i slutet av april, sedan bete och därefter spreds 15 ton nötflyt, 2:a skörd i juli och sedan bete samt 3:e skörd i början av oktober. Under betessäsongen fick korna vara ute både dag och natt från 15 maj till 15 juni. Sedan var de bara ute dagtid. I september fick de vara ute 8 timmar och utfodrades på kvällen med 10 kg ts. Han räknade med att de åt cirka 6 kg ts av betet. Geert poängterade att han alltid kollade så att korna hade det bra. När de hade betat färdigt på eftermiddagen och ville in, så tog han in dem i ladugården. I oktober var de ute 5 timmar och utfodrades morgon och kväll.

Geert Mazreel sådde sällan om vallarna för hans åkrar låg så att de ofta översvämmades under vintern och nya vallar klarar inte detta särskilt bra.

Foto: Anna Carlsson

Armando M. Romat från Argentina dompterar Belgian Blue-tjurarna galant.

Även denna sommar, som varit väldigt blöt även i Belgien, hade hans åkrar svämmats över så han hade hållit inne korna i perioder. Gödslingen av vallen var 25–35 ton nötflyt per ha antingen till 1:a eller 3:e skörd. Dessutom gavs 115 kg N/ha och år på vall som enbart betades och 177 kg N/ha och år på slättervall.

Studieresa i södra Belgien

Efter att symposiet var slut ordnades en två dagars studieresa till södra Belgien. Belgien har två ungefär lika starka regioner, Flandern och Vallonien. Området från kusten till floden Meuse utgör ett relativt enhetligt område, Flandern. Området från Meuse till Ardennerna kallas Vallonien. Här är landskapet alltmer kuperat och glesare befolkat. Resan gick från Gent via Bryssel mot sydöst i riktning mot Ardennerna.

Mjölkning med mobil mjölkvagn

Ett av gårdsbesöken vi gjorde var hos familjen Jean Paul Houard, Bomal sur Ourthe. Lantbrukaren Jean Paul var en driftig man och på gården fanns

många verksamhetsgrenar. Nu hade de 20 Holsteinkor men hade innan haft fler. Familjen höll på att avveckla denna produktion och ökade istället antalet amkor av Belgisk Blå-ras och hade nu 120 kor. Gården låg mitt i byn och därför hade Houard mjölkorna på bete någon kilometer bort dit man körde morgon och kväll med ett mobilt mjölkningsstall som drevs av en traktor. De körde ut vagnen med plats för att mjölka fyra kor åt gången på betet och ställde upp den så att korna efter mjölkning klev ut på nytt bete direkt från vagnen. Då alla kor mjölkats flyttades en stängseltråd fram så att det var klart med nytt bete inför nästa mjölkning. Mjölkvagnen kördes hem och mjölken pumpades över till en gårdstank. Korna avkastade ca 8 000 l/ha och år. Efter mjölkorna fick amkorna gå och beta rent. Betena såg fina ut. Det var ett låglänt område som vintertid svämmade över som gjorde att bonden därför inte ville lägga om vallarna. Mest växte här italienskraigräs, men även ängskavle, kärgröe och krypven förekom som naturligt invandrande arter. Konstgödsling skedde

Forts. nästa sida

Forts. från föregående sida

med 120 kg N/ha. Betet fick också 40 ton flytgödsel/ha två gånger per år. Växtodlingen bestod av 20 ha höstvet, korn och spelt, 15 ha majs, 5 ha vall i växtföljd samt 65 ha vall som inte lades om.

På gården hade de en gårdsbutik där de sålde smör och kött från den egna gården men också produkter från andra gårdar. Smöret tillverkades under sommarhalvåret då det fick en naturligt gul färg. På vinterhalvåret sålde man bara fryst smör. Jean Paul födde även upp 500 broilers och 24 grisar enligt ett speciellt koncept med foder och skötsel, och sålde till s.k. agroturister. Vi blev också visade runt i den nyrenoverade ”bed and breakfast”-delen av gården med ca 6 rum. Sonen Olivier drev en nyöppnad restaurang på gården, där de serverade sitt egenproducerade kött. I mitten av restaurangen fanns en stor öppen eldstad där köttet grillades.

Ekogård med eget varumärke

Ett annat gårdsbesök vi gjorde var hos Bruno Greindl, Buzin, Havelange. Bruno hade sedan länge drivit gården ekologiskt och på senare tid börjat med kött djur av rasen Limousin eftersom växtodlingen behövde det. Han hade 45 amkor och födde upp tjurarna till slakt. I ett kooperativ hade bl.a. han utvecklat ett eget varumärke för köttet. Han slaktade tjurarna vid 24 månader och då vägde de 700 kg levande eller 400 kg slaktade. Slakteriet köpte tjurarna, klassificerade dem och betalade ca 2 500 € per djur. Sedan gick köttet vidare till kooperativet. Jämförelsevis fick vi reda på att vanliga kött djur betalades

med 1 600 € och på gården med Belgian Blue fick de 2 200 € per djur vid slakt. Limousin hade han för att de var enkla djur att ha som inte kräver lika mycket passning som Belgian Blue. I ekologisk produktion är det inte heller tillåtet med Belgian Blue eftersom de får en stark antibiotikakur efter kejsarsnittet när de kalvar.

Foto: Nilla Nilsson-Linde

Kött rasen Limousin växer i popularitet i Belgien.

Bruno Greindl hade 30 ha slättervall, 16 ha betesvall, 18 ha kombinerad slätter/bete samt 41 ha vete och spelt. Han rensade eget utsäde och hade även en maskin som skalade spelt. Vallfröblandningen bestod av engelskt rajgräs, timotej, röd- och vitklöver. Det största ogräsproblemet var skräppa och tekniken han använde för att bekämpa ogräs var genom växtföljd och jordbearbetning. Kooperativet gjorde eget mjöl, musli och pasta.

Anna Carlsson, Lars Jakobsson, Jan Jansson, Gunnar Liljebäck, Göran Lindgren, Nilla Nilsson-Linde & Lars Nilsson, Styrelsen i Svenska Vallföreningen, tel: 035-550 35, e-post: anna.carlsson@n.lrf.se

Kvalitet hos rajsvinglar

Ett examensarbete genomfördes sommaren 2007 där kvaliteten hos tre sorters rajsvinglar jämfördes. Studien gjordes på Rådde försöksgård i Västra Götaland. För att få en förstaskörd med en energihalt på 11 MJ, så visade denna studie att sorten Hykor skall skördas i begynnande axgång medan sorterna Perun och Paulita behåller en hög kvalitet till tidig axgång, vilket inföll en vecka senare i aktuell studie.

Sommaren 2007 genomfördes en studie av förändringen i kvalitet hos rajsvinglar under den period då en förstaskörd normalt tas. De studerade sorterna var Hykor, Perun och Paulita, och studien utfördes på Rådde gård utanför Borås i Västra Götaland. Sorterna är hybrider mellan italienskt rajgräs och ängssvingel (Perun och Paulita) eller rörsvingel (Hykor), vilka alla karaktäriseras av en snabb utveckling och en stor biomassaproduktion. Försöket utfördes i en ogräsfri andraårsvall utan vinterskador och där beståndets slutenhet var fullgott. Prover för fenologisk (utvecklingsstadium), morfologisk (blad/strå) och kemisk analys togs den 25 maj, 2 juni och 7 juni. Under denna tidsperiod hann

alla sorter gå i ax. Fältprovorna klipptes vid markytan. Bedömning av fenologiskt utvecklingsstadium gjordes dels som en gradering i fält, dels på laboratoriet. Vid den senare analysen bedömdes 100 enskilda skott med avseende på utvecklingsstadium. En del av det klippta provet delades upp i två fraktioner; bladskivor och strå (inklusive bladslidor), vilka analyserades kemiskt var för sig. De kemiska analyser som gjordes var: energi (VOS), NDF, råprotein (NIR), iNDF (NIR) och aska.

Resultat

Med avseende på kemisk sammansättning avvek i många avseenden resultaten för Hykor från Perun och Paulita, vilka i sin tur uppvisade många likheter. Hykor avvek också när det gäller hur stor andel av de etablerade skotten som utvecklades reproduktivt. Hos Hykor gick knappt 30 % av alla skott i ax, medan 70–80 % av skotten hos Perun och Paulita gick i ax. Hykor hade därmed en väsentligt högre bladandel (65 till 40 % vid tidig respektive sen skörd) i den skördade biomassan jämfört med Perun och Paulita (45 till 20 % vid tidig respektive sen skörd). Vid bedömning av den fenologiska utvecklingen i fält var dock dessa skillnader svåra att upptäcka. Enligt fältbedömningen var utvecklingssta-

Forts. nästa sida

SCANDINAVIAN SEED

VI KAN VALL!

Fråga efter våra sorter hos din ordinarie utsädesleverantör.
För närmaste återförsäljare ring 0510-48 40 51/52. www.scandinavianseed.se

Under många års tid och i samarbete med erfarna växtförädlare runt om i Europa har vi analyserat och utvärderat nytt sortmaterial lämpat för svenskt klimat. Detta har gett oss djup kunskap om vallodlingen i Sverige. Alla våra sorter är utförligt testade och individuellt bedömda i officiella försök, vilket är en garanti för att sorterna är välanpassade för svenska odlingsförhållanden. Kontakta oss så berättar vi mer!

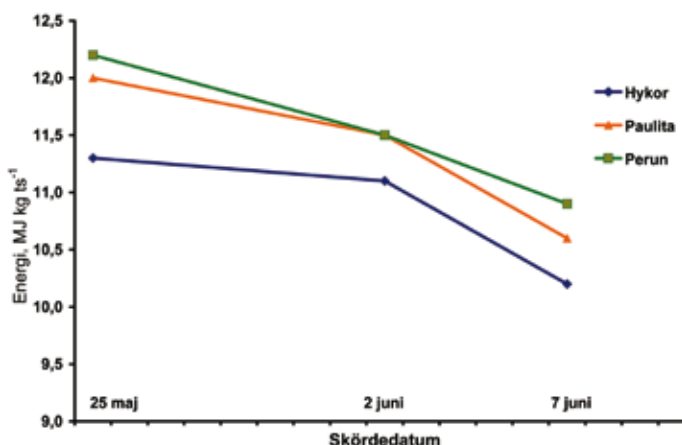
Forts. från föregående sida

diet hos alla sorter stråskjutning – begynnande axgång den 25 maj, begynnande axgång – axgång den 2 juni och axgång – i ax den 7 juni. Hykorgick i ax någotsnabbare än Perun och Paulita.

Energihalten i bladen var oberoende av sort vid de två första skördetillfällena, därefter sjönk halten, speciellt hos Perun och Paulita. Energihalten i strået var generellt lägre hos Hykor, och halten sjönk med tiden hos alla sorter (tabell 1). En sammanvägning för hela grödan (blad + strå) visar att halten omsättbar energi var lägre hos Hykor jämfört med Perun och Paulita vid alla skördetillfällen, medan att det inte fanns några signifikanta skillnader mellan Perun och Paulita (figur 1). Halten sjönk med tiden hos alla sorter. Något som är intressant att notera är att energihalten i strået var högre än i bladen hos både Perun och Paulita vid alla skördetillfällen. Hos Hykor var däremot bladen mer smältbara än strået vid de två senare skördetillfällena.

Tabell 1. Energihalt i blad och strå

Sort	Energihalt i bladen (MJ kg ts ⁻¹)			Energihalt i strået (MJ kg ts ⁻¹)		
	25 maj	2 juni	7 juni	25 maj	2 juni	7 juni
Hykor	11,4	11,3	11,2	11,4	10,8	9,5
Perun	11,4	11,1	10,0	12,5	11,6	10,8
Paulita	11,7	11,3	10,6	12,6	11,5	10,9

Figur 1. Halten omsättbar energi i hela den skördade grönmassan. Observera att materialet klipptes vid markytan, vilket innebär att energihalten troligen var något lägre jämfört med en grönmassa som skördats med några cm stubb.

Såväl fiberhalt som andelen osmältbar fiber var högre i både blad och strå hos Hykor jämfört med Perun och Paulita, och störst var skillnaderna för bladen (tabell 2). Fiberhalten liksom andelen iNDF ökade generellt något med tiden i både blad och strå, men mest hos strået.

Tabell 2. Fiberinnehåll (NDF) och andel osmältbar fiber (iNDF) i blad och strå

Sort	NDF-halt i bladen (g kg ts ⁻¹) och andel (% av NDF) osmältbar fiber (iNDF)			NDF-halt i strået (g kg ts ⁻¹) och andel (% av NDF) osmältbar fiber (iNDF)		
	25 maj	2 juni	7 juni	25 maj	2 juni	7 juni
Hykor	563 (11)	565 (11)	589 (13)	658 (14)	683 (16)	724 (21)
Perun	450 (3)	460 (3)	465 (4)	538 (10)	621 (14)	672 (18)
Paulita	450 (4)	465 (3)	485 (5)	529 (12)	623 (14)	683 (19)

Halten råprotein sjönk med tiden hos alla sorter, och det var inga signifikanta skillnader dem emellan. Bladen hade en högre halt än strået, och halten råprotein var generellt lägst i Hykors blad, medan det för strået inte fanns några sortskillnader.

Diskussion

Den genetiska bakgrunden till hybriderna avspeglade sig tydligt i den kemiska sammansättningen av dem. Rörsvingel är ett ganska vasst gräs med låg smältbarhet (Demarquilly & Jarrige, 1973), och Hykor har tydligt fått del av dessa egenskaper. Smältbarheten hos Hykor är dock högre än för arten rörsvingel (Pozdisek m fl., 2003). Detta innebär att Hykor måste skördas i mycket tidiga utvecklingsstadier om man vill ha ett foder med hög smältbarhet. Hur tidigt beror på den aktuella temperaturen, eftersom det är denna som driver den fenologiska utvecklingen. Enligt denna studie och utifrån en bedömning av hela grödans (strå + blad) smältbarhet bör Hykor inte skördas senare än i begynnande axgång, medan man kan vänta till tidig axgång hos Perun och Paulita för att få en gröda där halten omsättbar energi överstiger 11 MJ kg ts⁻¹. Våren 2007 var detta tidsspänn en knapp vecka. När det gäller återväxternas kvalitet, vilket inte studerades i examensarbetet, bör kvaliteten hos bladen få den mest avgörande betydelsen. Då bladen hos Hykor generellt har en lägre smältbarhet än bladen hos Perun och Paulita bör man rimligtvis även här skörda vallar med Hykor tidigare än vallar som innehåller Perun eller Paulita för att få en gröda med god smältbarhet.

Arbetet utfördes som ett examensarbete på agronomutbildningen av Karl-Fredrik Olsson med Bodil Frankow-Lindberg som handledare. Scandinavian Seed bekostade analyserna.

Bodil Frankow-Lindberg, SLU, Institutionen för växtproduktionsökologi, tel: 018-67 22 97, e-post: bodil.frankow-lindberg@vpe.slu.se

Lästips

Demarquilly C. & Jarrige R. 1973. The comparative nutritive value of grasses and legumes. *Växtodling* 28, 33–41.
Pozdisek J., Loucka R. & Machacova E. 2003. Digestibility and nutrition value of grass silages. *Czech Journal of Animal Science* 48, 359–364.

**Välj bland
SW:s 43
färdiga
blandningar**

www.swseed.com

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning återsänds försändelsen med nya adressen på baksidan

Posttidning **B**

Avs: Hushållningssällskapet

Box 5007, 514 05 LÅNGHEM

Dags att anmäla sig!...

EGF 2008 – vallkonferens i Uppsala 9–12 juni

Det övergripande temat är "Biodiversity and Animal Feed – Future Challenges for Grassland Production" med underrubrikerna:

- The grassland landscape as a base for animal production – present, past and future
- Biodiversity and productivity in grasslands– strategies and limitations
- Forage as part of the food chain
- Efficient resource utilisation for sustainable conventional and organic grassland production
- Grassland-based production in Europe – pathways for future success

EGF 2008 vänder sig till forskare, rådgivare, beslutsfattare, lantbrukare samt naturvårdare och är därför, utöver en konventionell vetenskaplig konferens, också en etablerad och betydelsefull mötesplats för olika aktörer inom området. SLU

www.egf2008.se

står som värd i samverkan med Svenska Vallföreningen. Utrymme kommer att ges för diskussion och debatt och EU-kommissionär Mariann Fischer Boel deltar i den avslutande diskussionen. En eftermiddag genomförs ett antal studieresor, där man får välja utifrån eget intresse.

I direkt anslutning till konferensen arrangeras följande:

- Studieresa 6–8 juni som utgår från Göteborg med många intressanta nedslag i Västsverige
- Studieresa 12–18 juni som når ända upp till midnattsolens land
- Valldag på Lövsta Herrgård tisdagen den 10 juni med maskinutställning och produktinformation
- Rådgivarworkshop den 12 juni med syfte att snabbt sammanfatta slutsatserna från konferensen för vidare spridning

EGF 2008 är ett unikt tillfälle att ta del av kunskapsläget, visa omvärlden vad som pågår i Sverige, samt att belysa områdets betydelse och utvecklingsvägar för media och beslutsfattare i vårt land.

Varmt välkommen att besöka vår hemsida www.egf2008.se där du också kan registrera dig till nominalavgift senast den 27 februari!

Nilla Nilsson-Linde & Göran Dalin, SLU,
e-post: org.committee@egf2008.se
Organisationskommittén EGF 2008

SVENSKA VALLBREV kommer ut med sju nummer 2008.

Utnyttja gärna vallbrevet för **upplysningar om kommande eller genomförda aktiviteter** ute i bygderna!

	Manusstopp	Utgivning
Nr 2	18 feb	10 mars
Nr 3	31 mars	18 april
Nr 4	12 maj	30 maj
Nr 5	25 aug	12 sep
Nr 6	22 sep	10 okt
Nr 7	24 nov	12 dec

Redaktionsgrupp: Nilla Nilsson-Linde, ansvarig utgivare,
tel: 018-67 14 31, E-post: Nilla.Nilsson-Linde@vpe.slu.se

Anita Norén, tel: 019-19 38 18.

Red. o layout **Irène Persson**, Länsstyrelsen Örebro, tel: 019-19 38 19

ISSN 1653-8064

Ekonomiskt bidrag till deltagande i EGF 2008

För att stimulera deltagande för rådgivare och lantbrukare har Hushållningssällskapet och Svenska Vallföreningen sökt anslagsmedel. Ännu finns dock inte besked om medlen beviljats. Svenska Vallföreningen har också en summa avsatt i den egna budgeten för Svenska Vallföreningens medlemmar.

Välkommen med intresseanmälan till Jan Jansson, Hushållningssällskapet Sjuhärad, tel. 0325-61 86 10, jan.jansson@hush.se. För att få ordinarie pris på konferensen, ska anmälan till EGF 2008 vara inne 27 februari (därefter förhöjd avgift med 500 kr), så tag kontakt med Jan så snart som möjligt. Det finns även resestipendier att söka hos KSLA, Stiftelsen Svenska Vallföreningens fonder, tel. 08-54 54 77 00, www.ksla.se

Närmaste ansökningstillfälle är senast 1 april med beslut 24 april.

Mångfald som strategi - ett nytt koncept för vallfröblandningar

- sortblandning av vitklöver
- nya rajgrässorter
- käringtand
- cikoria

Mogatan 6, 254 64 Helsingborg. Telefon 042-25 04 50. Fax 042-25 04 60. Vallförsäljning: Gunnar Danielsson Telefon 0478-50240.